

JWS

Johannes Wier Stichting
voor gezondheidszorg
en mensenrechten

Kwaliteitsraad Zorginstituut Nederland
T.a.v. de voorzitter
Professor Dr. J.A.M. Kremer
Postbus 320
1110 AH Diemen

Openbare oproep voor een Kwaliteitsstandaard
Taalbarrières in de Zorg en het Sociaal Domein

Utrecht, 10 december 2019

Geachte heer Kremer,

Vandaag op Human Rights Day vragen wij uw aandacht voor de vele ingezetenen van Nederland die zowel in de zorg als in het sociaal domein te kampen hebben met taalbarrières. Inmiddels wonen er in ons land bijna 2,5 miljoen mensen – arbeids- en kennismigranten, internationale studenten, vluchtelingen en hun kinderen – van wie Nederlands niet de moedertaal is. Onder hen zijn er veel patiënten met wie zorgverleners niet of niet optimaal kunnen communiceren zonder de steun van een professionele tolk. En juist die professionele tolk ontbreekt vaak. Daarmee is voor deze patiënten een van de mensenrechten in het geding: de toegang tot zorg.

Van een schrijnende impasse ...

Het ministerie van VWS schafte in 2012 de ruimhartige overheidsregeling voor de financiering van professionele tolken af. De patiënt werd geacht Nederlands te spreken of zelf voor een tolk te zorgen. En al zorgde de KNMG in 2014 samen met onder andere Pharos voor de kwaliteitsnorm *Tolkgebruik bij anderstaligen in*

de zorg, deze norm wordt amper toegepast¹ en ontbeert de statuur van de kwaliteitsstandaarden die in het Register van het Zorginstituut zijn opgenomen. In de praktijk betekent dit dat de patiënt afhankelijk is van de goedwillendheid en de mogelijkheid van een naaste om als wat men noemt informele tolk op te treden. Dit brengt nogal wat risico's met zich mee. Zo'n informele tolk beheerst zowel de moedertaal van de patiënt als de Nederlandse taal vaak onvoldoende om een goed gesprek tussen patiënt en zorgverlener mogelijk te maken. De zorgverlener en de patiënt kunnen dan ook niet op een correcte en volledig vertaling vertrouwen, terwijl de informele tolk wel die verantwoordelijkheid draagt. Bovendien zijn hiermee de privacy en autonomie van de patiënt in het geding.

... naar herstellen van het recht op zorg ...

Zorgverleners worden al geacht hun patiënten te informeren en *informed consent* te vragen. In de nieuwe versie van de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) die op 1 januari 2020 in werking treedt, wordt hun verantwoordelijkheid voor het communiceren met de patiënt nog verder uitgebreid: tijdig overleggen, en de patiënt uitnodigen vragen te stellen. Een goede precisering, maar om deze verantwoordelijkheid ook te kunnen nemen bij anderstaligen, is een professionele tolk in bepaalde gevallen onontbeerlijk. Het ministerie heeft onlangs wel aan uw Zorginstituut gevraagd een advies uit te brengen in welke gevallen zo'n tolk in de GGZ onder de verzekerde zorg valt. Maar deze adviesvraag gaat niet in op alle andere vormen van zorg en betreft alleen de financiering. U als voorzitter van de Kwaliteitsraad begrijpt bij uitstek dat het verbeteren van de kwaliteit van zorg meer vraagt dan het verduidelijken van de financiering.

---

¹ Volgens de kwalityetsnorm kan men een professionele tolk inschakelen "wanneer de aard van de zorgvraag en het zorgaanbod complex is, de kans reëel is dat de relatie tussen patiënt en de informele tolk een betrouwbare informatie-uitwisseling in de weg staat of dat de informele tolk (bedoeld of onbedoeld) verkeerde informatie verstrekt of informatie achterhoudt." Maar in de praktijk gebeurt dat slechts bij een op de drie zorgcontacten met anderstaligen waarvan de arts het achteraf noodzakelijk vond. Nog geen tien procent van de zorgverleners is op de hoogte van deze norm, de financiering is onduidelijk, en men heeft geen tijd om een tolk te regelen. Bron: NIVEL, *Noodzaak en omvang van de inzet van professionele tolken in de zorg, een inventarisatie onder zorgverleners*, Utrecht, 2016.

... met behulp van uw methodiek.

Dit is het uitgelezen moment om samen met alle belanghebbenden om de tafel te gaan zitten om kwaliteitsbeleid voor het slechten van taalbarrières uit te werken. Wij roepen u daarom bij dezen op het ontwikkelen van een Kwaliteitsstandaard Taalbarrières in de Zorg en het Sociaal Domein op uw Meerjarenagenda te plaatsen. Uw methodiek garandeert immers dat er een standaard gerealiseerd wordt:

- Waarvoor wij als zorgverleners, zorgverzekeraars en patiënten gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen.
- Waarin helder en eenduidig staat hoe op een doelmatige, patiëntgerichte manier taalbarrières in de zorg en het sociaal domein kunnen worden geslecht.
- Die ethisch, juridisch en financieel verantwoord is.

Wij hebben geprobeerd ons voorstel zo kort mogelijk uiteen te zetten, terwijl wij natuurlijk veel meer overwegingen zouden willen meegeven. Mocht u een toelichting willen hebben, of een nadere precisering, neemt u dan alstublieft contact op via info@johannes-wier.nl met Simone Goosen, initiator van ons project. Tot slot laten wij u graag weten dat wij erop vertrouwen dat u en uw Raad met zorg en belangstelling kennisnemen van onze brief.

Met vriendelijke groet,

Dr. Fransje Snijders
voorzitter

Dr. Simone Goosen
projectleider Taalbarrières
in de Zorg en het Sociaal Domein

Bijlage: Ondertekenaars van de openbare oproep voor een kwaliteitsstandaard
Taalbarrières in de Zorg en het Sociaal Domein

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
-------------	---

Leden van het bestuur van de Johannes Wier Stichting:

1. Drs. Petra de Jong	Jeugdarts KNMG
2. Wim Reinders	Financieel adviseur
3. Dr. Hans Rohlof	Psychiater
4. Dr. Fransje Snijders	Internist acute geneeskunde
5. Dr. Alies Struijs	Medisch ethicus
6. Mr. Drs. Wil Voogt	Socioloog en Jurist

Leden van het comité van advies van de Johannes Wier Stichting:

7. Prof. dr. Inez de Beaufort	Hoogleraar Medische Ethiek en Filosofie
8. Prof. dr. Anton van Kalmthout	Em. hoogleraar Strafrecht en Vreemdelingenrecht
9. Prof. dr. Toine Lagro-Janssen	Em. hoogleraar Gender & Women's Health, hoofd Center Sexual Violence Gelderland-Zuid & Midden
10. Dr. Eric Moll van Charante	Huisarts, senior-onderzoeker Afdeling Huisartsgeneeskunde/Sociale Geneeskunde Amsterdam UMC
11. Drs. Eduard Nazarski	Directeur Amnesty International Nederland
12. Dr. Th. Rinne	Hoofd van het Bureau voor Onderzoek en Educatie van het NIFP
13. Prof. dr. Brigit Toebes	Hoogleraar gezondheidsrecht in internationaal perspectief, Rijksuniversiteit Groningen
14. Dr. Lode Wigtersma	Arts, toezichthouder in de zorg

Project Taalbarrières in de Zorg en het Sociaal Domein:

15. Dr. Simone Goosen	Projectleider, beleidsadviseur en epidemioloog
16. Drs. Marieke de Ridder	Tekstschrijver, schrijfcoach

Naam

Beroep, affiliatie en/of organisatie

Ondertekenaars namens organisaties

17. Astrid Nielen	AJN Jeugdartsen Nederland
18. Eduard Nazarski	Amnesty International
19. René Héman	Artsenfederatie KNMG
20. Jan-Wilke Reerds	ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum en ARQ Centrum '45
21. Jan Willem Bruins	BPSW, Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk
22. Anneke Westerlaken	CNV Zorg en Welzijn
23. Arianne de Jong	Dokters van de Wereld
24. Stans Goudsmit	Gemeentelijke Kinderombudsman Rotterdam & omstreken
25. Sjaak de Gouw	GGD Hollands Midden
26. Nicolette Rigter	GGD regio Utrecht
27. Willemijn Dupuis	KinderrechtenNU
28. Kitty van Weezenbeek	KNCV Tuberculosefonds
29. Elise Buiting	Koepel Artsen Maatschappij en Gezondheid
30. Charlotte de Schepper	Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
31. Ella Kalsbeek	Landelijke Huisartsen Vereniging
32. Frans Smits	LHV-Huisartsenkring Amsterdam/Almere
33. Hans van der Schoot	Nederlands Huisartsen Genootschap
34. Franka Olujić	Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten
35. Milena Babovic	Nederlandse Associatie Physician Assistants
36. Annemarie van der Velden	Nederlandse Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen
37. Károly Illy	Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde

---

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
38. Lucía Lameiro García	NOOM, Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten
39. Dianda Veldman	Patiëntenfederatie Nederland
40. Patricia Heijdenrijk	Pharos, expertisecentrum gezondheidsverschillen
41. Ton Coenen	Rutgers Kenniscentrum seksualiteit
42. Mehmet Uygun	SGAN, Stichting Gezondheid Allochtonen Nederland
43. Huub Beijers	Steunpunt GGZ Utrecht
44. Wim van Beurden	Stichting Achterstandswijken Nijmegen
45. José van Haastrecht	Stichting Algemeen Welzijn Anderstaligen
46. Bart Wolf	Stichting INTERCCOM, InterCulturele Communicatie in de gezondheidszorg
47. Hester Rippen	Stichting Kind & Ziekenhuis
48. Sascha Kotterer	Utrechts Fonds Achterstandswijken
49. Lydia Ketting-Stroet	Vereniging van Nederlandse Vrouwelijke Artsen
50. Wim Gorissen	Verloskunde Academie Amsterdam Groningen
51. Abdeluheh Choho	VluchtelingenWerk Nederland

Hoogleraren

52. Prof. dr. Tineke Abma	Hoogleraar Amsterdam UMC en Directeur Bestuurder van Leyden Academy on Vitality and Ageing
53. Prof. dr. Charles Agyemang	Hoogleraar Migration and Health from a global perspective, Amsterdam UMC
54. Prof. dr. Pim Assendelft	Hoogleraar Preventie in de Zorg, Radboudumc
55. Prof. dr. Kees Blankman	Bijzonder hoogleraar Juridische bescherming van ouderen en meerderjarigen met beperkingen, VU
56. Prof. dr. Kitty Bloemenkamp	Hoogleraar Verloskunde, Voorzitter WKZ Geboortecentrum
57. Prof. dr. F.H. Bosch	Hoogleraar acute interne geneeskunde RadboudUMC en Rijnstate ziekenhuis

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
58. Prof. dr. Mai Chin A Paw	Hoogleraar Sociale Geneeskunde, Amsterdam UMC locatie VUmc
59. Prof. dr. Sandra van Dulmen	Hoogleraar Communicatie in de gezondheidszorg, NIVEL / Radboudumc
60. Prof. dr. A. Franx	Hoogleraar verloskunde in het bijzonder de levensloopbenadering van foetale ontwikkeling en maternale gezondheid
61. Prof. dr. Joost Frenkel	Hoogleraar Kindergeneeskunde UMC Utrecht
62. Prof. dr. Ien van de Goor	Bijzonder hoogleraar Effectiviteit Individuele Preventie, Universiteit van Tilburg
63. Prof. dr. Hans van Goudoever	Hoogleraar Kindergeneeskunde, hoofd Emma Kinderziekenhuis
64. Prof. dr. M.P. Grobusch	Hoogleraar Tropische Geneeskunde, Amsterdam UMC
65. Prof. dr. Christian Hoebe	Hoogleraar Sociale Geneeskunde ihb Infectieziektebestrijding, Universiteit Maastricht, GGD Z. Limburg
66. Prof. dr. Debbie Jaarsma	Hoogleraar Innovation & Research in Medical Education
67. Prof. dr. Menno D. de Jong	Hoogleraar, arts-microbioloog en afdelingshoofd Medische Microbiologie, Amsterdam UMC
68. Prof. dr. Ank de Jonge	Hoogleraar Verloskundige Wetenschap Amsterdam UMC
69. Prof. dr. Tom Koole	Hoogleraar Communicatie- en informatiewetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen
70. Prof. dr. Anton Kunst	Hoogleraar, hoofd afdeling Sociale Geneeskunde Amsterdam UMC
71. Prof. dr. Marcel Levi	Professor of Medicine and Chief Executive, University College London Hospitals
72. Prof. dr. Wander Lowie	Hoogleraar Toegepaste Taalwetenschap, Rijksuniversiteit Groningen
73. Prof. dr. Pauline Meurs	Hoogleraar Bestuur vd gezondheidszorg, Wetenschappelijk directeur Erasmus Centrum Zorgbestuur
74. Prof. dr. Dike van de Mheen	Hoogleraar Transformaties in de zorg, Tranzo, Tilburg University
75. Prof. dr. Gerard Molleman	Bijzonder hoogleraar Persoonsgerichte preventie, Radboudumc
76. Prof. dr. Maria van den Muijsenbergh	Huisarts, Hoogleraar Gezondheidsverschillen en Persoonsgerichte Integrale Eerstelijns Zorg
77. Prof. dr. Jan Prins	Hoogleraar Interne geneeskunde en hoofd, Amsterdam UMC
78. Prof. dr. Jany Rademakers	Hoogleraar CAPHRI - Maastricht University, hoofd onderzoeksafdeling Nivel,

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
79. Prof. dr. Udo Reijnders	Hoogleraar Eerstelijns forensische geneeskunde UvA/Amsterdam UMC
80. Prof. dr. Menno Reijneveld	Hoogleraar Sociale geneeskunde, UMCG Groningen / Rijksuniversiteit Groningen
81. Prof. dr. Niels Riksen	Hoogleraar Interne Geneeskunde, Radboudumc
82. Prof. dr. Guus Schrijvers	Em. hoogleraar Public Health UMC Utrecht, Gezondheidseconoom
83. Prof. dr. Jaap Seidell	Hoogleraar Voeding en gezondheid, Vrije Universiteit Amsterdam
84. Prof. dr. Eric A.P. Steegers	Hoogleraar en afdelingshoofd Verloskunde en Gynaecologie, Erasmus MC, Rotterdam
85. Prof. dr. Karien Stronks	Hoogleraar Sociale Geneeskunde, Amsterdam UMC
86. Prof. dr. Saskia Teunissen Demeter De Bilt	Hoogleraar palliatieve zorg en hospicezorg UMC Utrecht en directeur/bestuurder academisch hospice
87. Prof. dr. Evelien Tonkens	Hoogleraar Burgerschap en humanisering van de publieke sector, Universiteit voor humanistiek
88. Prof. dr. Fransje van der Waals	Hoogleraar Global Health Education and executive director Health[e]Foundation en huisarts
89. Prof. dr. Kutlay Yagmur	Professor of Language, Identity & Education, Tilburg University

Ondertekenaars namens expertisegroepen

90. Albertine Baauw	Voorzitter expertisegroep International Child Health Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde
91. Mario Braakman	Voorzitter afdeling transculturele psychiatrie, Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
92. Annemieke Goudkuil	V&VN vakgroep jeugdverpleegkundigen
93. Igor van Laere	Nederlandse Straatdokers Groep
94. Bernice Samson	Voorzitter werkgroep Vluchtelingen AJN Jeugdartsen Nederland
95. Lilian van de Ven	Voorzitter Landelijk Overleg Sociaal Geneeskundigen in Opleiding

Overige ondertekenaars

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
96. Botaina Adham Touati	Specialist ouderengeneeskunde
97. A. Adriaans	Operatieassistent
98. G. d'Ailly	Zorgcoördinator slachtoffers mensenhandel
99. Hiriti Alazar	Cultuur mediator, coördinator en adviseur Dutch Migrant Integration Teams
100. Coen Albers	Huisarts, Middelburg
101. Dania Alisa	Basisarts in Nederland, plastisch chirurg in Syrië
102. Sandra Apeldoorn	Intercultureel jeugdhulpdeskundige en -adviseur
103. I. Bakker	Specialist Ouderengeneeskunde
104. Dennis Barten	Spoedeisende Hulp Arts, VieCuri medisch centrum, Venlo
105. Leo Bedaux	Bestuurder zorg en sociaal domein
106. Toos Bedaux	Socioloog en therapeut
107. Larissa van Beek	Coördinator Kenniscentrum Migratie, Stichting Arq
108. Ine Bertens	Coördinator zorgconsulenten huisartsen & POH, Drechtsteden, Breda, Tilburg, Den Bosch
109. Evert Bloemen	Arts, adviseur / trainer, Pharos, Expertisecentrum gezondheidsverschillen
110. Erika de Boer	Dutch Migrant Integration Teams DMIT
111. Marthine Bos	Medisch antropoloog, onderzoek, advies en training in interculturele communicatie en gezondheidsbevorderaar GGD IJsselland
112. G. H. van den Bosch	Psychiater, Reinier van Arkel, Vught
113. Hanneke Bot	Bilingual communication & Training
114. J.M. Bovendeerd	Psychiater PsyQ Eindhoven
115. Ronald A.M. Brands	Jurist, Belangenbehartiger Maatschappelijke en juridische zaken Hiv Vereniging
116. J.P.C.M van Campen	Geriatr, OLVG Amsterdam

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
117. Tessa van Charldorp	Universitair docent communicatie- en informatiewetenschappen Universiteit Utrecht
118. Habiba Chrifi-Hammoudi	Mantelzorg, mantelzorg coördinator en consulent
119. Walter Devillé	Assistant professor Global Health, UMC Utrecht
120. A. Djadoenath	Kinder- en jeugdpsychiater Herlaarhof, Reinier van Arkel, Vught
121. Margriet Duerink	Psychiater, Viersprong Den Bosch
122. Wilma van Driel	Beleidsadviseur geboortezorg
123. Marjolein van Duijl	Psychiater, portefeuillehouder asielzoekers en vluchtelingen, NVvP afdeling transculturele psychiatrie
124. Yvonne van Duijnhoven	Hoofd afdeling Infectieziekten en Toezicht, GGD Amsterdam
125. Connie Erkens	Coördinator eliminatie TBC
126. Eliane van Ewijk	Advocaat
127. Domenica Ghidei Biidu	Mensenrechten jurist en strategisch adviseur diversiteit en inclusiviteit
128. I. Gludemans	Huisarts
129. Miriam Goudsmit	Psycholoog OLVG
130. Hanneke de Graaf	Onderzoeker Moeders van R'dam, directeur Geboortecentrum
131. Marjan de Gruijter	Senior onderzoeker, Verwey-Jonker Instituut
132. P. Gritter	Psychiater, Utrecht
133. Katinka Haar	Kinder- en jeugdpsychiater, Emmen
134. Omar Hammad	(ex)vluchteling en semi-arts chirurgie
135. Lamis Haidar	Jeugdarts en aandachtfunctionaris voor meisjesbesnijdenis
136. Dawit T. Haile	Onderzoeker op het gebied van migratie en integratie
137. A. Hasan	Psychiater CoTeam MHC Academy
138. D. van der Heide	GGZ Centraal

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
139. Mariëtte Hoogsteder	Psycholoog, Coördinator Academische Werkplaats Jeugd en Gezondheid
140. P.E. Höppener	Psychiater, Reinier van Arkel, Vught
141. Nicolette van Horssen	Beleidsmedewerker KNMP
142. Cathalijne Huson	Sociaal werker maatschappelijke ondersteuning MeanderOmnium
143. Robert Jan van der Horst	Medewerker FC Utrecht
144. Igor Ivakic	Socioloog
145. Marielle Jambroes	Arts Maatschappij en Gezondheid,
146. Sarwar Joanroy	Psychiater, Martini Ziekenhuis Groningen
147. Annelies Jonker	Mondhygiënist, Mondzorg Jonker
148. Ishak Kabal	Apotheker en tolk / vertaler
149. F. Karimi	Psychiater/psychotherapeut, Den Bosch & Eindhoven
150. G. Kemper	Zorg en Welzijn
151. Jeanine Klaver	Onderzoeker Regioplan Beleidsonderzoek
152. Marcus de Koning-Man	Adviseur Aanpak Mensenhandel, COMENSA
153. Patricia Koster	Corporate antropoloog en stervensbegeleider, durftesterven.nl
154. Wilma van Laarhoven	Docent ROC Zorg en Welzijn
155. Marieke Lagro	Gynaecoloog GHZ
156. Christine Langenhorst	Oogarts n.p.
157. Peggy van der Lans	Gynaecoloog, opleider internationale gezondheidszorg & tropengeneeskunde, werkgroep geboortezorg asielzoekers
158. Yordi Lassooy	Cultuur mediator gezondheid statushouders DMIT, sleutelpersoon VGV
159. Petra Ligthart	Jeugdverpleegkundige GGD Hollands Midden

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
160. Kristel Logghe	Innovation Manager in Health and Social Care
161. Mustafa Mahli	Co-assistent, plastisch chirurg in Syrië
162. R. Meijer	Forensisch Geneeskundige KNMG, Vertrouwensarts Honger en Dorststakingen, Psycholoog
163. Marije Michel	Adjunct hoogleraar Language Learning, Dept Europese talen en Culturen, RUG
164. S.M.M. van der Moolen	Psychiater PsyQ Den Bosch
165. Janneke Z. Muyselaar-Jellema	Arts Maatschappij en Gezondheid en Jeugdarts
166. Rubik Nazarian	DAI Artsen
167. K. Nederveld	PICH International
168. Jolien Plantinga	Huisarts, mantelzorger aan chronisch ziekte overleden jonge vluchteling
169. Rianne Paalman	Jeugdarts KNMG / AIOS arts maatschappij en gezondheid
170. Rachel Ploem	Zorgcafé Dokters van de Wereld
171. M. Rademaker	Adviseur Nationaal Rapporteur Mensenhandel
172. Hanneke Raven	Psychiater GGzE
173. Els Reijn	Arts Maatschappij & Gezondheid, senior medisch adviseur
174. Marijke Roelofsen	Docent tolkethiek en tolkvaardigheden, directeur KTV Kennisnet voor Taal en Vakopleidingen en KTV Toetsing
175. Jihan Salad	Gezondheidswetenschapper
176. Conny Seeleman	Onderzoeker en docent Public Health, Julius Centrum-UMC Utrecht
177. Leontien Sierts	Landelijk projectadviseur Achterstandsfondsen
178. K. Slagter	POH GGZ
179. Marcel Slockers	Huisarts/straatdokter
180. Ronald BJ Smit	Arts Maatschappij en Gezondheid, Beleid en Advies & Forensische geneeskunde, gemeente Utrecht

Naam	Beroep, affiliatie en/of organisatie
181. D.E. Spalter	Kinder- en jeugd psychiater, Herlaarhof, Reinier van Arkel, Vught
182. H. van Straalen	Longarts
183. Christiaan Stokman	Manager TVCN
184. Jeanine Suurmond	Universitair docent Sociale Geneeskunde, faculty diversity officer, Amsterdam UMC
185. Saeed Tekko	Tandarts
186. Rick van Uum	Huisarts
187. Ariane den Uyl	Beleidsmedewerker VluchtelingenWerk Nederland
188. Toosje Valkenburg	Huisarts in opleiding
189. Petra Verdonk	Department of medical humanities, Amsterdam UMC-VUmc
190. Emma Vermeulen	Klinisch logopedist, St. Antonius Ziekenhuis
191. H. Verschuur	KNO-arts, HMC, Den Haag
192. Ineke van der Vlugt	Programmamanager anticonceptie en abortus
193. Adja Waelput	Programmadirecteur Healthy Pregnancy 4 All
194. Annie Walta-Verkerk	Jurist
195. Judith van Weperen-Binneweg	Fysiotherapeute
196. Sabine Werre	Psychiater, BuurtzorgT
197. Katinka Wesseling	Jurist gezondheidsrecht en master student geneeskunde
198. Mustafa Yildirim	Apotheker, directeur apotheek
199. Rena Zendedel	Universitair docent interculturele communicatie, Universiteit Utrecht
200. JGCM van Zoest	Kinderarts Alrijne
201. Dorien Zwart	Huisarts en UHD Kwaliteit en Patiëntveiligheid in de huisartsgeneeskunde, UMC Utrecht
202. Madelon Zwart	Procesregisseur volksgezondheid, gemeente Utrecht